

ІСТОРИЧНІ ТА ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

УДК 327.57

О. О. Маруховська-Картунова – кандидат філософських наук, доцент, зав. секції суспільних наук кафедри іноземних мов та загальноосвітніх дисциплін Університету економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна

УКРАЇНСЬКА ФОРМУЛА МИРУ В. ЗЕЛЕНСЬКОГО ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Визначено актуальність теми дослідження проблем досягнення миру особливо в умовах повномасштабної російської агресії проти України. Наведено приклади із творів плеяди мислителів-миротворців про засудження війн та заклики до збереження «вічного миру» між державами. Проаналізовано сутність та складено схему основних положень п'яти умов формули миру в Україні В. Зеленського, які він запропонував 21.09.2022 р. на сесії Генасамблеї ООН. Встановлено, що втілення в життя цієї формули миру виступає сьогодні необхідною складовою на шляху до європейської інтеграції України.

Ключові слова: формула миру, ідея про «вічний мир», європейська інтеграція, Парламентська Асамблея Ради Європи (ПАРЄ).

Marukhovska-Kartunova O. O. The ukrainian peace formula of V. Zelensky as a necessary component of european integration. The relevance of the topic of research into the problems of achieving peace is determined, especially in the conditions of full-scale Russian aggression against Ukraine. Examples are given from the works of a galaxy of peace-making thinkers about the condemnation of wars and appeals for the preservation of "eternal peace" between states. The essence of the five conditions of V. Zelenskyi's peace formula in Ukraine, which he proposed on September 21, 2022 at the session of the UN General Assembly, was analyzed and an outline of the main provisions was drawn up. It has been established that the implementation of this peace formula is today a necessary component on the way to European integration of Ukraine.

Key words: peace formula, idea of "eternal peace", European integration, Parliamentary Assembly of the Council of Europe (PACE).

Актуальність теми дослідження проблем досягнення миру більш ніж очевидна, вона завжди впродовж усієї історії існування людства, починаючи з давніх давен, особливо з епохи Відродження та Нового часу й до сьогодні, була важливою та чутливою особливо під час війни та збройних конфліктів. Тому сьогодні в складних умовах повномасштабної російської агресії проти України найактуальнішою проблемою є повна перемога над ворогом, встановлення миру, відновлення безпеки українських громадян та територіальної цілісності держави.

Мета цього дослідження полягає в тому, щоб розглянути еволюцію поглядів на проблеми пошуку «вічного миру» відомих мислителів епохи Відродження та Нового часу, переосмислити ті їх ідеї, які не втратили сьогодні своєї актуальності та можуть допомогти запобіганню ескалації війн і збройних конфліктів та сприянню досягнення та збереження миру між державами. Відповідно, важливим завданням дослідження є також проаналізувати основні положення п'яти умов формули миру в Україні та в усьому світі Президента України Володимира Зеленського, які він запропонував

21.09.2022 р. у своїй промові на 77-й сесії Генасамблеї ООН. При цьому одним із завдань дослідження є визначення того, що втілення в життя цієї української формули миру виступає сьогодні необхідним складником на шляху до європейської інтеграції України.

Результати дослідження. Показово, що актуально для сьогоднішнього часу воєнного стану звернутися до «золотої скарбниці» творчої мудрості минулих поколінь відомих мислителів і державних діячів епохи Відродження та Нового часу, які присвятили свої численні філософські трактати проблемам засудження війн та збереження миру, таких, як: Еразм Ротердамський (1464–1536): твори «Війна мила тим, хто її не зазнав» (1500) та «Скарга Миру» (1517); Гуго Гроцій (1583–1645): твір «Про право війни і миру» (1625); Уільям Пенн (1644–1718): твір «Досвід про сьогоднішній та майбутній мир у Європі шляхом створення європейського Конгресу, Парламенту чи Палати держав» (1693); Шарль де Сен-П'єр (1658–1743): твір «Проект вічного миру в Європі» (1713–1717); Жан-Жак Руссо (1712–1778): твір «Судження про вічний мир» (1782); Ієремія Бентам (1748–1832): твір «План загального і вічного миру» (1853); Імануїл Кант (1724–1804): твір «До вічного миру» (1795); Фрідріх фон Генц (1764–1832): твір «Про вічний мир» (1800 р.); Йозеф Гєррес (1776–1848): твір «Загальний мир – ідеал» (1798) та ін.

Одного із перших із вищеназваної плеяди мислителів-миротворців слід назвати Е. Ротердамського, який у своєму філософському трактаті «Скарга Миру» (1517) ганебно засуджував тих правителів, які розпочинали кровопролитні війни, стверджуючи, що «на війні панують запеклі негідники, а ті, кого в мирні дні зрадили б ганебній карі, під час війни заправляють найважливішими справами» [5, с. 54]. Все більшого значення й актуальності особливо сьогодні в умовах жорстокої російської агресії проти України набуває його справедливий заклик до миру: «Нехай усі люди одноставно піднімуться проти війни, нехай усі піднімуть проти неї свій голос. Нехай усі люди публічно й приватно прославляють, звеличують і вселяють ідею Миру» [5, с. 50].

Величезний внесок у розвиток ідеї про «вічний мир» зробив видатний німецький філософ І. Кант, який у своєму всесвітньо відомому трактаті «До вічного миру» (1795) гостро засуджував несправедливу або «винищувальну» війну, слушно стверджуючи, що така війна «привела б до вічного миру лише на велетенському кладовищі людства» [2, с. 209]. Головну провину за розв'язання воєн він покладав на «глав держав, які ніколи не можуть пересититися війною».

Певний внесок у становлення ідей про запобігання війнам, про досягнення та збереження миру зробив громадський діяч епохи Нового часу В. Пенн, який свої зусилля зосереджував на пошуках шляхів досягнення та збереження спільного миру саме для європейських держав і це було прообразом майбутнього процесу європейської інтеграції. Так, В. Пенн зазначав, що «суверенні правителі Європи» повинні організувати «за доброю згодою зустріч їхніх представників на загальному Конгресі, у Палаті держав чи в Парламенті та встановити там норми права їх взаємного дотримання государями» та на розгляд «необхідно виносити конфлікти між тими чи іншими державами» [3, с. 120–121]. Йшлося наприкінці XVII ст. про необхідність створення міжнародної регіональної, зокрема, Європейської організації з досягнення та збереження миру, й це вже був своєрідний ескіз, прообраз Ліги Націй та ООН.

Впровадження цієї прекрасної омріяної минулими поколіннями мислителів ідеї про «вічний мир» та екзистенційної для України перемоги над росією у цій жахливій війні, а також досягнення та збереження справедливого миру на довгі роки,

необхідно проаналізувати сутність та основні положення універсальної формули миру від України, яку запропонував для реформування ООН Президент України Володимир Зеленський 22 вересня 2022 р. У своєму виступі на Генасамблеї ООН він виклав п'ять основних умов України щодо «чесного та справедливого миру» як своєрідні кроки світового демократичного співтовариства у відповідь на широкомасштабне російське вторгнення в Україну, масові вбивства мирних жителів, ракетний терор та ядерний шантаж рф. Як слушно зазначав Президент, ця українська формула миру «може спрацювати не тільки для нас, а й для всіх, хто може опинитись у схожих із нашими обставинах», «не тільки для нас, українців, а й для всього світу» [1]. Ця українська формула миру В. Зеленського складається з основних п'яти умов миру: 1) покарання; 2) захист життя; 3) відновлення глобальної безпеки та територіальної цілісності України; 4) гарантії безпеки; 5) рішучість боротися. Нижче наведена розгорнута схема (рис. 1), яка складена за текстом виступу В. Зеленського на Генасамблеї ООН [1].

Рис. 1. Формула миру В. Зеленського (складено автором за: [1])

Відомо, що першим пунктом формули миру В. Зеленського є покарання росії за усі численні злочини проти України, такі як: злочин агресивного вторгнення, порушення кордонів, ракетний терор проти мирних українців, масові вбивства, катування та насилля громадян на окупованих територіях і т. п. Саме тому західні країни постійно посилюють економічні та торгові санкції проти агресора, а у Верховній Раді України підготували законопроект із закликом до ООН, парламентів та урядів, до Європейського Союзу та Ради Європи щодо створення спеціального міжнародного трибуналу щодо воєнних злочинів росії проти України [6]. Особливу увагу привертає також те, що 13.10.2022 р. Парламентська Асамблея Ради Європи (ПАРЄ) ухвалила одностайно голосами 99 % депутатів важливу для України та всієї Європи резолюцію, в якій російська федерація названа терористичним режимом, який порушує міжнародне право та загрожує безпеці України та Європи. Причому як відомо, ПАРЄ є «єдиною міжнародною організацією, яка вигнала рф зі своїх лав, на що не спромоглися поки ніхто, у т. ч. ООН» [5] і це дає достатню підставу стверджувати, що українська формула миру Президента України В. Зеленського, в якій деякі елементи вже працюють, є необхідною складовою європейської інтеграції, яка наближає нашу країну до якнайшвидшого вступу в Європейський Союз.

Висновки. Таким чином можна зробити висновок, що актуальність теми досягнення та збереження миру між народами завжди з часів епохи Відродження та Нового часу до сьогодення була, є й буде найбільш важливою та екзистенційною проблемою для кожної суверенної держави та її громадян, які мріють жити без війн у коаліції демократичних європейських держав і прагнуть стать повноправними членами Європейського Союзу та НАТО.

Джерела та література

1. Зеленський виступив на Генасамблеї ООН. Повний текст. (22.09.2022). URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3576838-zelenskij-vistupiv-na-genasamblei-oon-povnij-tekst.html> (Дата звернення: 05.10.2022).
2. Кант И. К вечному миру. (1795). *Трактаты о вечном мире* / сост. И. С. Андреева, А. В. Гулыга. СПб.: Алетейя, 2003. С. 205–241.
3. Пенн У. Опыт о настоящем и будущем мире в Европе путем создания Европейского Конгресса, Парламента или Палаты государств. *Трактаты о вечном мире* / сост. И. С. Андреева, А. В. Гулыга. СПб.: Алетейя, 2003. С. 115–135.
4. Російський режим – терористичний: прийнято Резолюцію ПАРЄ. (13.10.2022). URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/214623_rosyskiy-rezhim--teroristichniy-priynyato-rezolyutsyu-par (Дата звернення: 13.10.2022).
5. Роттердамський Э. Жалоба Мира, отовсюду изгнанного и поверженного (1517). *Трактаты о вечном мире* / сост. И. С. Андреева, А. В. Гулыга. СПб.: Алетейя, 2003. С. 29–59.
6. У Раді готують звернення щодо створення спецтрибуналу для Росії (04.10.2022). URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/radi-gotuyut-zvernennya-shchodo-stvorenniya-shchodo-stvorenniya-1664915761.html> (Дата звернення: 09.10.2022).